

De raad van de gemeente Leeuwarden;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van (datum),

gelet op artikel 108, tweede lid jo. artikel 147, eerste lid van de Gemeentewet,

gelet op artikel 8b van de Participatiewet,

gelet op artikel 35, eerste lid, aanhef en onderdeel c van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers,

gelet op artikel 35, eerste lid, aanhef en onderdeel c van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen,

gezien het advies aan het college van burgemeester en wethouders van de Cliëntenraad Werk en Inkomen Leeuwarden van (datum),

besluit vast te stellen de volgende verordening:

Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Leeuwarden 2015

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

1. In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. belanghebbende: de persoon die zelfstandig of als lid van een gezin mede bijstand ontvangt of heeft ontvangen van de gemeente Leeuwarden dan wel de persoon die een uitkering ontvangt of heeft ontvangen van de gemeente Leeuwarden;
- b. beleidsregel: een bij besluit vastgestelde algemene regel, niet zijnde een algemeen verbindend voorschrift, omtrent de afweging van belangen, de vaststelling van feiten of de uitleg van wettelijke voorschriften bij het gebruik van een bevoegdheid van een bestuursorgaan;
- c. benadelingsbedrag: het bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van een inlichtingenverplichting ten onrechte is verleend als bijstand op grond van de Participatiewet, als uitkering op grond van de IOAW of als uitkering op grond van de IOAZ;
- d. bijstand: algemene en bijzondere bijstand als bedoeld in onderscheidenlijk artikel 5, onderdeel b en artikel 35 van de Participatiewet;
- e. college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leeuwarden;
- f. fraude: het ten onrechte geheel of gedeeltelijk ontvangen van bijstand dan wel een uitkering door het verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen;
- g. gezin: het gezin als bedoeld in artikel 4, eerste lid, aanhef en onderdeel c van de Participatiewet;
- h. hoogwaardig handhaven: een systematische aanpak van de handhavingsactiviteiten gericht op het verhogen van de spontane nalevingsbereidheid van de wet- en regelgeving;
- i. IOAW: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;

- j. IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- k. misbruik: het ontvangen van bijstand op grond van de Participatiewet dan wel het ontvangen van een uitkering op grond van de IOAW of IOAZ, in strijd met de wettelijke voorschriften waarbij het ten onrechte ontvangen aan de belanghebbende is te wijten;
- l. oneigenlijk gebruik: het ontvangen van bijstand volgens de regels van de Participatiewet dan wel een uitkering volgens de regels van de IOAW of de IOAZ, maar in strijd met of buiten de bedoeling die bij de totstandkoming van die wetten heeft bestaan;
- m. participatiedoelstellingen: de doelstellingen die betrekking hebben op het maximale haalbare resultaat op het gebied van de participatie van belanghebbenden waarbij het verkrijgen van reguliere arbeid als einddoel geldt;
- n. uitkering: de uitkering als bedoeld in artikel 5 van de IOAW of artikel 5 van de IOAZ.

2. Voor zover niet anders is bepaald, worden begrippen in deze verordening gebruikt in dezelfde betekenis als in Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2. Toepassingsbereik

Deze verordening richt zich op het formuleren van voorschriften op het gebied van handhaving waaronder de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ.

HOOFDSTUK 2. HANDHAVING

Artikel 3. Doelstellingen

Handhaving is gericht op:

- a. bevordering van de zelfredzaamheid van de belanghebbende;
- b. naleving van wet- en regelgeving ter voorkoming van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ;
- c. instandhouding van het maatschappelijke draagvlak voor het sociale zekerheidsstelsel.

Artikel 4. Uitgangspunten

1. Handhaving is ondersteunend en dienstbaar aan de participatiedoelstellingen van de gemeente.
2. Het recht op bijstand dan wel een uitkering is altijd verbonden aan een of meerdere verplichtingen voor de belanghebbende.
3. Klantsituatie staat centraal.
4. Balans tussen preventie en repressie.
5. Een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende uitvoering van de Participatiewet, IOAW en IOAZ.

Artikel 5. Werkwijze

1. Bij handhaving wordt de werkwijze van het hoogwaardig handhaven toegepast.
2. Deze werkwijze bevat samenhangende activiteiten op een viertal gebieden:
 - a. vroegtijdig informeren;

- b. optimaliseren van de dienstverlening;
- c. controleren op maat;
- d. daadwerkelijk sanctioneren.

3. Het college geeft in beleidsregels invulling aan het tweede lid.

Artikel 6. Terugvordering, invordering, kwijtschelding en verhaal

1. Het college draagt zorg voor de terugvordering, de invordering, de kwijtschelding en het verhaal van de kosten van de bijstand of de uitkering.

2. Het college geeft in beleidsregels invulling aan het eerste lid.

Artikel 7. Het opleggen van een bestuurlijke boete, dan wel een maatregel

1. Als de belanghebbende de inlichtingenplicht als bedoeld in artikel 17 van de Participatiewet, artikel 13 van de IOAW of artikel 13 van de IOAZ niet of in onvoldoende mate nakomt, wordt respectievelijk artikel 18a van de Participatiewet, artikel 20a van de IOAW en artikel 20a van de IOAZ toegepast.

2. Indien de belanghebbende de verplichtingen voortvloeiend uit artikel 18, tweede lid van de Participatiewet, artikel 20 van de IOAW of artikel 20 van de IOAZ niet of onvoldoende nakomt, wordt door het college de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Leeuwarden 2015 toegepast.

3. Wanneer de belanghebbende de verplichtingen voortvloeiend uit artikel 18, vierde lid van de Participatiewet niet nakomt wordt artikel 18, vijfde tot en met elfde lid van de Participatiewet toegepast.

Artikel 8. Aangifte bij het Openbaar Ministerie

1. Indien gedragingen van de belanghebbende tot benadeling leiden van de gemeente dan is het college verplicht een proces-verbaal op te maken en aangifte te doen bij het Openbaar Ministerie als het benadelingsbedrag hoger is dan de door het Openbaar Ministerie gehanteerde aangiftegrens.

2. Onverminderd het eerste lid vordert het college de kosten van de bijstand of de uitkering terug, voor zover de bijstand of de uitkering ten onrechte dan wel tot een te hoog bedrag is ontvangen.

HOOFDSTUK 3 SLOTBEPALINGEN

Artikel 9. Uitvoering

1. Het college draagt zorg voor de uitvoering van deze verordening.

2. Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 10. Hardheidsclausule

Het college kan, indien de toepassing van bepalingen in deze verordening in de individuele situatie tot onbillijkheden van overwegende aard leidt voor zover het de bevoegdheid betreft die voortvloeit uit deze verordening, afwijken van deze verordening.

Artikel 11. Rapportage

Het college rapporteert jaarlijks aan de raad over de uitvoering van deze verordening.

Artikel 12. Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als: "Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Leeuwarden 2015".

Artikel 13. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2015 onder gelijktijdige intrekking van de Handhavingsverordening WWB, IOAW en IOAZ 2014, zoals vastgesteld bij besluit van 24 november 2014.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 24 november 2014.

,voorzitter

,griffier

Toelichting

Algemeen

Het omzetten van de Wet werk en bijstand (WWB) naar de Participatiewet wordt voltooid op 1 januari 2015. Dit brengt met zich mee dat er door de gemeenteraad een nieuwe Handhavingsverordening dient te worden vastgesteld die is gebaseerd op de genoemde wet. De tekst van de vorige Handhavingsverordening is waar nodig technisch aangepast aan de bepalingen van de Participatiewet.

Artikel 8b van de Participatiewet luidt als volgt:

“De gemeenteraad stelt in het kader van het financiële beheer bij verordening regels voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet”.

Artikel 35, eerste lid, aanhef en onderdeel c van de IOAW luidt als volgt:

“De gemeenteraad stelt bij verordening regels met betrekking tot de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een uitkering alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet in het kader van het financiële beheer”.

Artikel 35, eerste lid, aanhef en onderdeel c van de IOAZ luidt als volgt:

“De gemeenteraad stelt bij verordening regels met betrekking tot de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een uitkering alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet in het kader van het financiële beheer”.

Afgezien van deze korte bepalingen in de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ is er geen nadere aanduiding met betrekking tot wat er precies in deze op genoemde artikelen gebaseerde verordening moet worden geregeld. Van belang is echter wel dat gemeenten 100% financieel verantwoordelijk zijn voor de bijstand of de uitkering die op grond van genoemde wetten worden verstrekt, wat als prikkel ervaren zal worden om meer aandacht te besteden aan handhaving. Aan de andere kant is adequaat handhaven zeer tijdrovend. Het zoeken naar methoden om zo effectief en efficiënt als mogelijk te handhaven ligt voor de hand.

Hoogwaardig handhaven

Teneinde de kwaliteit van het handhaven te verbeteren, past Leeuwarden sinds 2001 de werkwijze van de Hoogwaardige handhaving toe. Het uiteindelijke doel van het hoogwaardig handhaven is dat de belanghebbende de wet- en regelgeving uit zichzelf naleeft. Om dit te bereiken wordt gebruik gemaakt van een aantal samenhangende maatregelen op het gebied van:

- het vroegtijdig informeren van de klanten over de regelgeving, zodat een juist beeld ontstaat van de rechten en plichten van de bijstand of de uitkering en daarmee ook de verwachtingen;
- het bevorderen van de acceptatie van de wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende controlepraktijk door de dienstverlening te optimaliseren en onnodige belemmeringen weg te nemen;
- het toepassen van het principe van controle op maat; een vroegtijdige detectie en afhandeling van signalen zal klanten het gevoel geven dat er voldoende hoge pakkans bestaat;

- daadwerkelijke sanctienering; deze dient dusdanig te zijn dat de sanctie weliswaar is gebaseerd op maatwerk, maar dat de klant tevens bedoelde sanctie als afschrikwekkend ervaart.

De kunst van hoogwaardige handhaving is om preventieve en repressieve elementen in samenhang uit te voeren, zodat ze elkaar wederzijds versterken.

Artikelsgewijs

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit artikel worden de begrippen die in deze verordening worden gehanteerd nader verklaard. En voor zover begrippen niet worden verklaard, wordt aansluiting gezocht bij gelijklopende omschrijvingen in de wet en de Algemene wet bestuursrecht.

fraude (eerste lid, onderdeel e)

De gemeente wordt voor het verkrijgen van inlichtingen en informatie van belanghebbende meer en meer afhankelijk van de ketenpartners. Van belang daarbij is ook het verbod op meervoudige uitvraag van gegevens. Tot fraude moet dan ook niet alleen worden gerekend het verstrekken door belanghebbende van onjuiste of onvolledige inlichtingen aan het college, maar ook de onjuiste of onvolledige inlichtingen die het college verkrijgt via de ketenpartners. Dit alles uiteraard binnen de grenzen van het bepaalde van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

Artikel 2. Toepassingsbereik

Dit artikel geeft aan wat de strekking van deze verordening is. Met andere woorden wat wordt er geregeld.

Artikel 3. Doelstellingen

Het bevorderen van de zelfredzaamheid van de belanghebbende staat centraal. Handhaving kan als instrument worden ingezet om de klant te motiveren en te activeren om te gaan participeren. Op deze wijze wordt de zelfredzaamheid van de belanghebbende vergroot.

Handhaving heeft betrekking op de naleving van wet- en regelgeving en het in stand houden van het maatschappelijke draagvlak. De geloofwaardigheid van de lokale overheid is in het geding als er niet adequaat wordt omgegaan met gemeenschapsgelden.

Artikel 4. Uitgangspunten

Wanneer er invulling wordt gegeven aan het handhavingsbeleid wordt rekening gehouden met de hier vermelde uitgangspunten.

De belanghebbende is zelf verantwoordelijk voor het bevorderen van zijn zelfredzaamheid en het verloop van een eventueel participatietraject. De gemeente biedt daarbij de belanghebbende vraaggerichte dienstverlening. Als de belanghebbende onvoldoende zijn verantwoordelijkheid neemt kan de gemeente handhaving inzetten om belanghebbende alsnog te bewegen uitkeringsonafhankelijk te worden.

Het is van belang om een balans tussen preventie en repressie te realiseren. Middels preventie wordt draagvlak verkregen om eventuele repressieve instrumenten te kunnen inzetten.

Voor de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ geldt uitdrukkelijk dat de rechten en plichten twee kanten van dezelfde medaille zijn. Ook de gemeente onderschrijft deze invalshoek. Het recht op bijstand of een uitkering is altijd verbonden aan de plicht zich in te zetten om weer onafhankelijk

van de bijstand dan wel de uitkering te worden of zich in te zetten voor een duurzame arbeidsparticipatie.

Indien belanghebbende zijn plichten niet nakomt heeft dit automatisch gevolgen.

Bij het streven naar een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende uitvoering van het beleid is voor wat betreft de inzet van de handhavingsinstrumenten voortdurend een evenwichtige afweging tussen de uitgangspunten noodzakelijk.

Artikel 5. Werkwijze

Om de naleving van de wet- en regelgeving te realiseren wordt de werkwijze van het hoogwaardig handhaven gehanteerd. Hoogwaardig handhaven gaat er vanuit dat de naleving van wet- en regelgeving spontaan wordt bevorderd als:

- de belanghebbende goed geïnformeerd is met betrekking tot de regelgeving en de daarin opgenomen rechten en plichten;
- de uitvoeringsorganisatie zo weinig mogelijk organisatorische en procedurele drempels opwerpt, zodat de belanghebbende de regelgeving en de controlepraktijk die eruit voortvloeit kan accepteren;
- ingeval van overtreding van de regels de gevoelsmatige pakkans voldoende hoog is; dit kan worden bereikt door het controle op maat principe: hoe meer risico des te intensiever de benodigde controle;
- een opgelegde en uitgevoerde sanctie zowel maatwerk weerspiegelt, als voldoende preventief werkt.

De wijze waarop de gemeente, bovenstaande onderdelen in onderlinge samenhang uitvoert, wordt door het college in beleidsregels geformuleerd.

Artikel 6. Terugvordering, invordering, kwijtschelding en verhaal

Dit artikel wordt nader uitgewerkt in beleidsregels.

Artikel 7. Het opleggen van een bestuurlijke boete, dan wel een maatregel

Eerste lid

Artikel 18a van de Participatiewet, artikel 20a van de IOAW en artikel 20a van de IOAZ hebben betrekking op de sanctionering van boetewaardige gedragingen.

Tweede en derde lid

Artikel 18, vijfde tot en met elfde lid van de Participatiewet en de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Leeuwarden 2015 bevatten regels betreffende het sanctioneren van de overige sanctiewaardige gedragingen.

Artikel 8. Aangifte bij het Openbaar Ministerie

Dit artikel wordt nader uitgewerkt in beleidsregels.

Artikel 9. Uitvoering

Uiteraard is het college verantwoordelijk voor de uitvoering van de verordening. Indien noodzakelijk kunnen daarvoor nadere regels worden opgesteld.

Artikel 10. Hardheidsclausule

De hardheidsclausule is in de verordening opgenomen om het college enige vrijheid te geven bij het toepassen van de bepalingen. De eventuele toepassing van deze hardheidsclausule dient echter wel tot het uiterste beperkt te worden. Bij het regelmatig toepassen van deze clausule dient aanpassing van de verordening te worden overwogen.

Artikel 11. Rapportage

De gemeenteraad kan zijn controlerende functie alleen goed vormgeven als beschikt wordt over de van belang zijnde gegevens. Het college zal de raad jaarlijks voorzien van informatie over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de handhavingsverordening. Tevens zal, indien noodzakelijk, ook worden gerapporteerd of het college gebruik heeft gemaakt van de zogenaamde "hardheidsclausule".

Artikel 12. Citeertitel

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 13. Inwerkingtreding

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.